

En fastighet befanns genom faktisk anslutning till huvudmannens vattennät, före ikraftträdandet av 1970 års va-lag, ingå i verksamhetsområdet för dricksvatten. Tillika fråga om tillämplig taxetariff och brukningsavgiftsuttags förenlighet med taxan. (25 § 2006 års lag)

J och Y v S äger tillsammans jordbruksfastigheten Bålby 1:2 belägen utanför det formellt bestämda verksamhetsområdet för Laxå Vatten AB:s (bolaget) allmänna vatten och avloppsanläggning. Fastigheten som omfattar 460 ha markareal utgörs av skog, naturbete och jordbruksmark.

Ca 150 ha av marken är plöjbar. Fastigheten förvärvades vid årsskiftet 1996/97. På fastigheten bedrivs jordbruk med ekologisk mjölkproduktion. Makarna v S har under senare år haft flera kontakter med bolaget angående de brukningsavgifter för vatten som påförs fastigheten och dennas klassificering enligt va-taxan. Avgiftsuttaget har enligt kommunen och bolaget skett enligt avtal dock i huvudsak med tillämpning av taxans bestämmelser om industritariff. Makarna v S har uppgivit att de påförts avgift utan vare sig taxestöd eller enligt något avtal som de känt till.

J och Y v S yrkade dels yrkat fastställt att befintlig hydroforstation vid Träntorps by och byn med markområde ingår i verksamhetsområde för bolagets allmänna vattenanläggning dels att Va-nämnden ska fastställa i första hand att avgiftsuttaget för fastigheten under den tid de innehavt denna skulle skett med tillämpning av flerbostadstariffen i va-taxan och i andra hand vilken annan tariff som rätteligen skulle ha varit och skall vara tillämplig samt dels fastställa att kommunen och bolaget ska vara återbetalningsskyldiga för den överdebitering som ägt rum sedan deras tillträde på grund av den felaktiga taxetillämpningen jämte ränta enligt räntelagen på vid var tid utestående belopp. Den tidsrymd en eventuell återbetalningsskyldighet skulle omfatta har av makarna v S i ett sent skede av målets handläggning angivits till perioden från och med år 1997 till dess beslut i målet vunnit laga kraft.

Bolaget och kommunen bestred yrkandena. Om Va-nämnden skulle finna att Träntorp i dess helhet ingår i verksamhetsområdet och att en överdebitering skett, vitsordade bolaget och kommunen, 142 854 kr (1 082 870 – 940 016) beräknat på en halvering av den rörliga avgiften enligt industritariffen åren 1997 – 2009 som ett i och för sig skäligt belopp till vilket överdebiteringen skulle ha uppgått samt att ränta ska utgå på ”det som felar”.

J och Y v S anförde:

J och Y v S har anfört: Eftersom anslutning av fastigheten till kommunalt vatten skedde redan år 1967 enligt då gällande regelverk anser de att Träntorps by ska anses ligga inom verksamhetsområdet. Senare beslut om verksamhetsområde som inte omfattat Träntorp kan då inte ändra på detta förhållande. - De ifrågasätter inte va-taxan i och för sig men menar att denna tillämpats felaktigt vid avgiftsuttag för Bålby 1:2. Det är flerbostadstariffen som bort tillämpas. Om så skett hade debiteringen inte varit oskälig. På fastigheten finns en blandning av bostadshus, dels med flera bostäder dels sådana som endast omfattar en bostad. Om inte hela debiteringen ska ske enligt flerbostadstariff ska denna uppdelas så att för flerbostadshusen ska flerbostadstariff tillämpas och i övrigt industritariffen. Det finns hus spridda över den stora fastigheten med lite tätare

bebyggelse dels i Träntorps by dels runt mangårdsbyggnaden där de bor, ca 2 km från Träntorp. Det är bara Träntorps by som förses med kommunalt dricksvatten. Övriga byggnader på fastigheten inklusive mangårdsbyggnaden har enskilda va-lösningar. Totalt har de 20 – 25 hyresgäster i bostäderna på fastigheten. Avloppslösningarna för samtliga hus är godkända och slamtömning sker genom kommunens entreprenör. I Träntorps by, som således har kommunalt vatten, finns åtta hus av vilka ett är beläget på en avstyckad egen registerfastighet. År 1967 gjordes en ledningsdragning med anslutning till kommunens vattenledning. En hydroforanläggning som de äger byggdes och i den sitter en vattenmätare som mäter hela fastighetens kommunala vattenförbrukning. År 1967 ägdes marken av Hasselfors Bruk. Brukets stora verksamhet var sågen som bedrevs i Hasselfors samhälle, ca 2 km från Träntorp. Kommunen kan då rutinemässigt men felaktigt ha kommit att i förhållande till Träntorp tillämpa samma taxa som för Hasselfors Bruks övriga verksamheter. Det var ett industrisamhälle. I Träntorp hade man vid tiden för avtalet problem med vattnets kvalitet och kvantitet.

Flerbostadstariffen borde ha tillämpats för avgiftsuttaget. Kommunen har påstått att man tillämpat industritariffen men inte heller detta stämmer. De har betalat ett högre belopp än enligt industritariffen. Enligt kommunen har avgiften satts ned till 63 % av full avgift men de har inte fått en sådan reduktion. De har inte heller kunnat finna stöd härför i va-taxan. I t.ex. den av kommunen återopade 1987 års va-taxa anges i 13 § mom. 8 att nedsättning ska ske med 37 % när renvatten (kylvatten) avleds till dagvattennätet. Men detta har aldrig varit tillämpligt i deras fall eftersom de inte avlett något vatten till dagvattennät. Man ska dela upp vatten och avlopp och erlagga full tariff om man tillhandahåller båda vattentjänsterna. Erhålls endast den ena ska man erhålla 50 % rabatt. De betalar emellertid mer än så. Av nyssnämnda va-taxa framgår att för vattenförsörjning skulle uttas 4,47 kr per kbm och 4,50 kr per kbm för avlopp eller tillsammans 8,97 kr. Det blir ca 50 % rabatt om endast en vattentjänst tillhandahålls. Även normal- och flerbostadstariffen medför motsvarande reduktion enligt taxan. År 1997 var bruksavgiften enligt industritariffen 7,30 kr per kbm levererat dricksvatten (50 % av 14,60 kr) men de debiterades för 8,88 kr per kbm. och i fast avgift uttogs 2x 151,90 dvs. grundavgiften enligt normaltaxetariffen. Fast avgift enligt industritariffen var 1997 en grundavgift på 3 970 kr. Motsvarande jämförelse för år 2002, då kommunen höjde bruksavgifterna visar att debiteringen det året enligt de principer kommunen återopar skulle givit en grundavgift om 4 800 kr samt 10,71 kr per kbm (63 % av industritariffen). Utdebiteringen på dem år 2002 var emellertid två grundavgifter á 179 kr (fortfarande normaltariff ej industritariff) samt 10,47 kr per kbm. Korrekt utdebitering om ett avtal enligt kommunens inställning tillämpats skulle då varit 4 800 kr grundavgift samt 50 % av 17 kr dvs. 8,50 kr per kbm. - År 2009 reducerades avgiften efter 50 % enligt va-taxan till 6,40 kr per kbm levererat vatten, men de fick inte del av reduktionen. Deras pris var 10,47 kr per kbm. De kan inte finna något stöd för att industritariffen överhuvudtaget använts vid den utdebitering som skett.

De har en anslutningspunkt till kommunens vattenledning - inte flera. Ändå tar kommunen ut en fast avgift för industridelen och en fast avgift för bostadsdelen vilket är konstigt. De har uppfattat det som ett avtalslöst tillstånd i fråga om

vattenleveranserna och priset för dessa. Det först nu i detta mål presenterade protokollet från kommunalnämnden år 1967 har de aldrig tidigare sett. Något avtal mellan Hasselfors Bruk och kommunen har aldrig presenterats för dem. Kommunen har uppträtt som att de var vilka vanliga abonnenter som helst och agerat som att deras fastighet var belägen inom det kommunala va-verksamhetsområdet. Vid de diskussioner som förts med kommunen har denna aldrig informerat om att det fanns ett avtal eller bett dem inträda i ett avtal som ingåtts med Hasselfors Bruk. Avtalsförslag har diskuterats med kommunen både 2002/2003 och år 2009 men utan att parterna kunnat enas. Kommunen har inte heller motiverat varför verksamheten ska klassas som ”storskaligt jordbruk”. Verksamheten sysselsätter, förutom dem själva på deltid, tre personer och har en omsättning på ca 5 milj. kr per år. Enligt EU:s definition är detta ett mikroföretag. Skulle verksamheten i stället klassas som ”småindustri” skulle verksamheten i stället klassas enligt normal- eller flerbostadstariffen vilket vore det korrekta. Ekonomibyggnaderna på fastigheten har en avgörande betydelse för möjligheterna att bedriva verksamheten, inga ekonomibyggnader- ingen mjölkproduktion. Det finns lagstadgade regler för hur stor golvyta som krävs för varje djurenhet som ingår i verksamheten. För dem som verksamhetsutövare är lokalytan den viktigaste faktorn både vad avser möjligheten att bedriva verksamheten överhuvudtaget men även omfattningen av denna. Tomtytan spelar en sekundär roll. Det är inte ovanligt att ekonomibyggnader och djurbesättning är större än vad fastighetens tomtyta kan föda. I sådana fall löser man betes- och foderfrågan genom att köpa in foder utifrån samt arrendera till mer mark. De kan inte se att mjölkproduktionen på något sätt skulle innebära en kostnadsfördyring för va-huvudmannen jämfört med om lokalerna skulle använts till kontor eller småindustri. Inte heller kan det bli fördyring därför att korna sommartid får dricka vatten ute på betena. All ledningsdragning till dessa beten svarar de själva för och bolaget får betalt för vattnet som förbrukas.

Bolaget och kommunen anförde:

Mot bakgrund av att vattenleveranserna till Träntorp uteslutande aktualiserades av dåvarande Hasselfors Bruks behov av vatten för djurhållningen ska Träntorp inte anses ingå i verksamhetsområdet. Dåvarande Svartå kommun och Hasselfors Bruk inledde förhandlingar om vattenleveranser till gården i mitten av 1960-talet. Enda anledning var brukets planer på omfattande utbyggnader av verksamheten och moderniseringar för stordrift vid Träntorp. De avsedda vattenleveranserna motiverades inte i något som helst avseende av behov av hushållsvatten. Svartå kommun beslutade om att låta bruket göra och bekosta en anslutning. Träntorp kom senare att ingå i Laxå kommun som då också övertog diskussionerna med bruket. Den 22 augusti 1967 beslöt kommunen också att godkänna den preliminära överenskommelsen med bruket som därefter kommit att gälla mellan dem. Avtalet träffades endast för Träntorp och den planerade utbyggda verksamheten och enligt överenskommelsen skulle industritaxa tillämpas. Några andra handlingar i fråga om avtalet än 1967 års protokoll har inte kunnat hittas i arkiven. Beträffande tidpunkt för när fastigheten anslöts till kommunens vatten kan varken vitsordas eller bestridas att anslutning skett före år 1970. Av protokollet från år 1967 framgår visserligen att anläggningar var utförda men det framgår också att arbeten återstod att utföra. Priset skulle utifrån den omständigheten att va-huvudmannen inte skulle motta avloppsvatten reduceras enligt de gängse principerna. Att industritariffen skulle tillämpas har

varit och är alltså en förutsättning utifrån det förhållandet att vattenförbrukningen avsett den storskaliga djurhållningen och animalieproduktionen på Träntorp. Även om leveranserna också kommit att omfatta hushållsvatten så kvarstår att vattnet huvudsakligen tillförs djurhållningen inte bara i stallar utan också ute på betesmarkerna. Kommunens bedömning är utifrån storleken på normalhushålls förbrukning att ca 90 % av förbrukningen avser jordbruksverksamheten och således endast en liten del avser hushållsändamål. Det ska vidare framhållas att Träntorp utifrån de i va-taxan angivna definitionerna inte kan hänföras till "bostadsfastighet" då med detta avses en fastighet som "uteslutande eller huvudsakligen" är bebyggd eller ska bebyggas för bostadsändamål. Kommunen och bolaget kan inte heller se att normaltariffen kan vara tillämplig då det som där avses med uttrycket "jämnställas med motsvarande nytta för bostadsfastighet" syftar på förbrukning som i en bostad, dvs. för förbrukning liknande hushållsändamål. Det vatten som levereras till Träntorp är i stället att se som en förutsättning för animalieproduktionen, dvs. som ett produktionsmedel som liksom foder behövs för verksamheten. Träntorp ska ses som ett storskaligt jordbruk och industritariffen skulle ha tillämpats även utan särskilt avtal härom.

Vid debiteringen har kommunen och senare bolaget hela tiden följt överenskommelsen från 1967. Kommunen kontaktades år 1993 av bruket angående rabatter på vattenleveranserna. Ett förslag översändes till bruket men något svar på erbjudandet lämnades aldrig av brukets företrädare. Kommunen och bolaget har hela tiden haft uppfattningen att makarna v S:s fastighet ligger utanför verksamhetsområdet och att avtal skulle träffas för vattenleveransen. Brukningsavgifterna för Träntorps gård har reducerats till 63 % av industritariffen. Denna reduktionsregel som man tidigare hade innebar att renvattenmängden reducerades med 37 %. Det var enligt den principen som Hasselfors Bruk debiterades och som bruket accepterat gentemot kommunen. Man har således debiterats och betalat enligt avtalet. Det har inte gjorts någon uppsägning och avtalet har "rullat på" och fortsätter även i dag att gälla. Sökandenas fastighet är den enda fastigheten av denna typ i kommunen. Genom konkludent handlande och avtalsbindning ligger avtalet kvar mellan parterna.

Att avgiften debiterades med 63 % var kopplat till leverans av kylvatten. Det fanns tidigare kunder i kommunen som hade behov av kylvatten. Träntorps gård debiterades 10,47 kr per kbm vilket grundade sig på att 63 % av industritariffen skulle betalas eftersom man endast levererade vatten och inte mottog något avloppsvatten. Samma debitering har tillämpats gentemot annan industri till vilka man levererat kylvatten som i nästa skede släpptes utan att genomgå rening. Denna tariff tillämpas emellertid inte längre. Industritariffen har utvecklats och ändrats genom åren men konstant ändå legat till grund för debiteringen. Avgiften har reducerats genom åren oaktat att rätten till reduktion inte låg till grund för den ursprungliga överenskommelsen om vattenleveranser. Det har visserligen inte angivits på fakturorna som tillställts v S:s att kraven grundar sig på denna tariff men det framgår att den rörliga delen följts om än med viss avrundning hänförlig till med vilken procent reduceringen skett. Efter förhandlingar med v S:s 2002/2003 låstes utdebiteringen till 10,47 kr per kbm och höjningar har därefter inte skett trots att andra avgifter höjts. Någon överdebitering har inte förekommit. Laxå kommun och Laxå vatten har också haft ansvar

för en ovanligt lång ledning utanför verksamhetsområdet till Träntorp. Detta utgör en grund till att det rörliga priset för vattenleverans till fastigheten legat över en reduktion på 50 %, dvs. att reduktionen blivit 37 %. Det handlar ju här om ett avtal med en förbrukare utanför verksamhetsområdet som med tiden fått den redovisade utformningen vad avser debiteringen.

Va-nämnden yttrade:

Av handlingarna i målet framgår att kommunalnämnden i Laxå köping år 1967 godkände en preliminärt ingången uppgörelse mellan köpingen och Hasselfors Bruk AB angående lösning av vattenfrågan för Träntorps gård. Överenskommelsen har enligt kommunalnämndens sammanträdesprotokoll den 22 augusti 1967 det innehåll som framgår av beslutsbilagan 1. Bruket skulle sålunda svara för anläggandet av vattenledning från en punkt på kommunens ledning i sjön Teen till pumphuset vid Träntorp, vilket beräknades vara klart i september 1967, och därefter skulle kommunen överta den sålunda utförda ledningen för 25 000 kr att erläggas första kvartalet 1968. Arbetskostnaderna för bruket hade beräknats till drygt 60 000 kr och överenskommelsen stipulerade att det överskjutande beloppet skulle ses som en anslutningsavgift till kommunalt vatten. Den taxeenliga anslutningsavgiften uppgavs i protokollet till ca 12 000 kr. Kommunen skulle svara för framtida underhåll av den övertagna ledningen till Träntorp. Bruket skulle enligt överenskommelsen svara för underhållet av pumphuset och för servisledningarna inom bostadsområdet på Träntorp. Vattenförbrukningen skulle mätas i en punkt i pumphuset och avgift skulle enligt överenskommelsen uttas enligt gällande va-taxa för Laxå köping, industritariffen. Det uppgavs också att enligt den nämnda tariffen så var abonnentavgiften 20 kr per år och bruksavgiften 0,80 kr per kbm. förbrukat renvatten. I Laxå köpings protokoll från kommunalnämndens sammanträde framhölls särskilt att lösningen av vattenfrågan hade stor angelägenhetsgrad eftersom bruket avsåg att vidtaga omfattande utbyggnader och moderniseringar för en stordrift vid Träntorp.

I målet är ostridigt att Träntorp ligger utanför ett av Laxå kommun år 1970 beslutat verksamhetsområde för Hasselfors och inte heller kommit att omfattas av verksamhetsområdet efter senare beslutade justeringar av detsamma. J och Y v S har hävdade att Träntorps by ska anses ligga inom verksamhetsområdet eftersom den anslöts till kommunalt vatten redan år 1967. Därmed skulle deras fastighet kommit att omfattas av verksamhetsområdet för vattenanläggningen under giltighetstiden för den tidigare va-lagen, dvs. 1955 års va-lag (nr 314).

Enligt 1955 års va-lag fanns det inte någon skyldighet för huvudmannen för en allmän va-anläggning att fatta något formellt beslut om verksamhetsrådets omfattning. I sådana fall när huvudmannen inte fattat något sådant beslut så gällde att som verksamhetsområde var att anse det område till vilket anläggningen faktiskt utsträckts. Huvudmannen skulle genom denna reglering inte senare kunna besluta att en redan skedd anslutning skulle upphöra utan medgivande av fastighetsägaren. En konsekvens blev också att om huvudmannen avtalade med fastighetsägare utanför ett verksamhetsområde om anslutning till va-anläggningen så kom därigenom verksamhetsområdet att utvidgas till att omfatta även den aktuella fastigheten. Att en fastighet på så vis kommit att anslutas till kommunens va-nät behövde emellertid inte betyda att hela fastig-

heten skulle anses ingå i verksamhetsområdet. Avsikten med allmän va-anläggning var då liksom nu att bereda vattenförsörjning och avlopp för bostäder (bostadshus) och (eller) annan bebyggelse. Bevattnings av större arealer har aldrig varit avsett att omfattas av begreppet "vattenförsörjning" i va-lagstiftningen. Däremot har t.ex. boskapsskötsel som bedrivs som näring i anslutning till bebyggelse ansetts kunna tillgodoses genom allmän vattenanläggning (se Körlof, Vattenförsörjning och avlopp 1957 s. 31 och 55 och Qviström, Vattentjänstlagen s 38 avsnitt 5.2). För att anslutning enligt 1955 års va-lag skulle anses föreligga krävdes inte att faktisk anslutning hade kommit till stånd utan det var tillräckligt att kommunen gjort allt vad på den ankom för att brukaren skulle kunna ansluta till kommunens ledningsnät. Tidigast från den tidpunkten kunde kommunen också kräva avgift av en brukare, endera som i detta fall efter överenskommelse med fastighetsägaren eller tvångsvis enligt lagens bestämmelser. Vad som framkommit i målet visar inte annat än att Träntorps by inom fastigheten Bålby 1:2 i nu anförd mening anslutits till Laxå köpings allmänna va-anläggning redan under tid då 1955 års va-lag var gällande.

Den skedda anslutningen av Träntorps by till kommunens vattennät har skett utan några begränsningar eller villkor som skulle kunna ge anslutningen en endast provisorisk och/eller tidsbegränsad karaktär. Av handlingarna framgår vidare att kommunen äger ledningen och svarar för underhållet av denna till Träntorp och att förbindelsepunkten är upprättad vid pumphuset på Bålby 1:2 vid Träntorps by. Utbyggnaden av vatten till Träntorp har motiverats av en planerad utbyggnad till stordrift på gården och enligt makarna v S fanns vid den tiden problem i Träntorp vad avser både det egna vattnets kvalitet och kvantitet.

På grund av vad nu anförts och då det i målet inte framkommit att något formellt beslut om verksamhetsområde fattats före år 1970 får åtgärden att ansluta Bålby 1:2 till kommunens dricksvattenanläggning anses innebära att i vart fall bebyggelsen i Träntorps by och område för den där bedrivna näringen i form av boskapsskötsel kommit att omfattas av verksamhetsområdet för kommunalt dricksvatten och således fått sitt behov av vattenförsörjning tillgodosett genom allmän vattenanläggning. När en fastighet på detta sätt fått rätt att bruka en allmän vattenanläggning kan huvudmannen inte därefter – så länge fastigheten har behov av vatten och detta behov inte kan tillgodoses bättre på annat sätt än genom den allmänna anläggningen – ta ifrån fastigheten bruksrätten genom att fastställa ett verksamhetsområde som inte omfattar den aktuella fastigheten. Vad Laxå kommun beslutat om verksamhetsområdets utsträckning år 1970 kan således inte frånta Bålby 1:2 den förvärvade bruksrätten. Bålby 1:2 ska således i vart fall såvitt avser bebyggelsen i Träntorp och område för den i anslutning därtill bedrivna boskapsskötseln anses omfattad av verksamhetsområde för dricksvatten.

Vid nu gjord bedömning har Va-nämnden att vidare pröva makarna v S:s yrkanden avseende tillämplig avgiftstarriff och om de ska vara berättigade till återbetalning av bruksavgifter. De har uppgivit att de inte ifrågasätter vat-taxan i sig utan dess felaktiga tillämpning för deras fastighet som lett till för höga avgifter.

Att Bålby 1:2 kom att avgiftsbeläggas enligt industritariffen kan naturligtvis sammanhånga med att Hasselfors Bruk som tidigare ägde fastigheten skulle starta "stordrift" på densamma. Industritariffen behövde emellertid inte betyda att enbart industrifastigheter i egentlig mening föll under denna utan öppnade även för att "annan fastighet" kunde påföras avgift enligt denna tariff. Kommunen har uppgivit att Bålby 1:2 är den enda fastigheten i sitt slag inom kommunen med storskalig boskapsuppfödning. Det finns också ett mindre antal bostäder med anslutning till kommunens va-nät på fastigheten men den avgörande nyttan av anslutningen måste ändå tillskrivas den på fastigheten bedrivna boskapsskötseln och uppfödningen. Även om byggnaderna och tillgången till vatten i dessa har stor betydelse kan enligt Va-nämndens mening fastighetens intagande under kategorin "annan fastighet" i va-taxan inte vara oförenligt med fördelningsprincipen i vattentjänstlagen med hänsyn till fastighetens speciella karaktär som den enda inom kommunen av detta slag och med den relativa frihet huvudmannen måste ha i fråga om att tillämpa taxans kategoriindelning för olika fastigheter. Tillgången till dricks- och tvättvatten för betande djur på markerna i anslutning till ladugård och andra för rörelsen uppförda byggnader är av stor betydelse och medför att tomtytan måste antas vara en betydligt viktigare nyttoreslaterad avgiftsparameter för en fastighet som Bålby 1:2 än för en fastighet där det t.ex. bedrivs hantverk eller småindustri. I de sistnämnda fallen kan nyttan mer relateras till lägenhets/våningsytan och fastigheten då klart hänförs till den grupp som från taxesynpunkt kan jämföras med bostadsfastighet. Tomtyta infördes som avgiftsfaktor i brukningstaxan år 2009. Skäl för annan klassificering av fastigheten föreligger sammantaget inte - vare sig för förgången tid eller för nutid.

Enligt bolaget och kommunen har avgiftsuttaget för Bålby 1:2 hela tiden skett mot bakgrund av överenskommelsen år 1967 men med vissa variationer över tid beroende på förändringar i den tillämpade tariffen. Enligt makarna v S har avgiftsuttaget inte varit konsekvent enligt tariffen för "annan fastighet" utan uttaget har enligt dem totalt överstigit vad som taxeenligt kunnat tas ut enligt denna tariff. Deras talan får förstås så att de ska vara berättigade till återbetalning även för det fall felaktig taxetillämpning skett från år 1997 inom ramen för den tillämpade industritariffen.

Överenskommelsen mellan Laxå köping och Hasselfors Bruk innebar bl.a. att industritariffen i gällande va-taxa skulle tillämpas vid avgiftsuttagen. Ingenting anges om att högre avgifter än vad som angavs i gällande va-taxa skulle få tas ut. Industritariffen tillämpades för industrifastighet och "annan fastighet" fram till att va-taxan omarbetades år 2009 och innebar år 1997, då makarna v S tillträdde fastigheten, ett avgiftsuttag om 14,60 kr per kbm levererat vatten samt ett fast belopp per år på mellan 1985 kr och 7940 kr beroende på mätarstorlek. Med hänsyn till att de endast var avgiftsskyldiga för kommunalt dricksvatten borde den rörliga avgiften per kbm ha nedsatts till ca hälften vilket har stöd i det årets va-taxa. Att så inte skedde har förklarats på flera sätt av bolaget/kommunen nämligen att detta rört sig om en avtalsvis ansluten fastighet utanför verksamhetsområdet och att man i grunden följt den gamla överenskommelsen från år 1967 och påfört fastigheten en avgift om 63 % av industritariffen vilket gällde sådana fall när renvatten (t.ex. kylvatten) avleddes till kommunens dagvattennät (se § 13 mom. 8 i 1987 års taxa). Vidare har de hänvisat till

att kommunen haft ansvar för den långa ledningen utanför verksamhetsområdet fram till Träntorp. Makarna v S har oemotsagt framhållit att de endast är anslutna till kommunalt dricksvatten och att detta aldrig avletts till kommunens dagvattennät. Någon grund för att ändå med stöd av industritariffen reducera vattenavgiften med 37 % har inte framkommit och något avgiftsuttag exakt enligt denna reduktion kan inte heller utläsas av de debiteringar som redovisats. Reduktionen tycks i stället ha gjorts enligt en något högre procentsats dock utan att uppgå till de 50 % som taxeenligt görs när avgiftsskyldighet för vatten eller spillvattenavlopp inte föreligger. Som framgått har Va-nämnden bedömt att Träntorp ska anses omfattas av verksamhetsområdet varför va-lagstiftningen och aktuella va-taxor är och varit tillämpliga för Träntorp under i vart fall makarna v Ss innehavstid. Det betyder att någon förhöjd brukningsavgift på grund av lång anslutningsledning till Träntorp under den helt dominerande delen av i målet aktuell tidsperiod inte kunnat uttas med stöd av va-lagstiftningen annat än om kostnaderna härför avsevärt överstigit kostnaderna för underhåll och förnyelse av andra fastigheters anslutningar. Rätten att ta ut högre brukningsavgift för fastigheter beroende på beaktansvärt förhöjda kostnader tillkom först med ikraftträdandet av nu gällande vattentjänstlag år 2007. Någon utredning som påvisar avsevärt högre kostnader i detta fall har inte förebragts.

Exakt hur det förmenta avtalet mellan bolaget/kommunen och Hasselfors Bruk sett ut och hur det tillämpats för att motivera de aktuella uttagen av rörlig avgift som gjorts av v Ss genom åren har inte närmare kunnat redovisas. Uttagen av fast del av brukningsavgiften tycks åtminstone för i målet redovisade år ha skett utan beaktande av industritariffen men totalt inneburit en lägre fast avgift för makarna v S än om motsvarande fast avgift i industritariffen tillämpats. År 2002 har den rörliga avgiften låsts till 10,47 kr exkl. moms. vilket alltså tillämpas för Bålby 1:2 trots att avgiften för enbart vatten enligt 2010 års va-taxa var 7 kr exkl. moms. per kbm och året dessförinnan 6,40 per kbm exkl. moms. År 2008 var enbart vattenavgiften 8,50 kr per kbm exkl. moms. medan Bålby 1:2 således påfördes 10,47 kr per kbm. Avgiftsskillnad till nackdel för ägarna till fastigheten har bestått sedan år 2002 då avgiften således "låstes" till 10,47 kr per kbm. Med hänsyn till en förbrukning som stigit mellan åren 2002 till 2009 från drygt 7 000 kbm vatten till ca 11 000 kbm vatten och till att den rörliga avgiften sänktes år 2009 så blir det avgiftsuttag för rörlig avgift som bolaget/kommunen uppenbarligen ansett sig ha rätt till enligt avtalet betydligt högre än om i stället va-taxan tillämpats enligt sin ordalydelse för "annan fastighet" som endast är ansluten till dricksvatten. Även för tidigare år, 1997-2002, torde den uttagna brukningsavgiften överstiga vad som taxemässigt kunnat uttas enligt industritariffen på grund av att hänsyn inte togs till att fastigheten inte var ansluten till avlopp och inte släppte kylvatten till dagvattennätet. Från år 2009 har i va-taxan för brukningsavgifter även införts en s.k. tomtyteavgift för kategorin "annan fastighet". Det vill emellertid synas som att uttaget av Bålby 1:2 med den "låsta" rörliga avgiften på 10,47 kr + fast avgift överstiger vad som taxeenligt - med 50 % nedsättning av brukningsavgiften inklusive den fasta delen - kunnat tas ut även efter tillkomsten av tomtyteavgiften som maximalt enligt 2009 och 2010 års va-taxor kan uttas med 30 000 kr.

Kommunen har inte visat att man avtalsvis på va-rättslig grund skulle ha rätt att av Bålby 1:2 utta högre avgifter för vattenförbrukningen än vad som från år

1997 framgått av den vid varje tid gällande industritariffen. Makarna v S har inte övertagit eller inträtt i något va-rättsligt grundat avtal och är därför, i egen-skap av ägare till Bålby 1:2, berättigade till återbetalning av de belopp som ut-tagits för mycket jämte ränta från betalningsdagen för respektive belopp enligt 2 och 5 §§ räntelagen.

Makarna v Ss talan ska således bifallas på så sätt att de förklaras berättigade till återbetalning jämte ränta med det belopp som överstiger vad kommunen eller bolaget enligt under varje tid gällande va-taxa rätteligen kunnat utta i det va-rättsliga förhållandet enligt den tillämpliga industritariffen och fr.o.m. år 2009 för kategorin ”annan fastighet” i gällande va-taxa. Återbetalningstiden ska dock begränsas till gällande taxesättning under överblickbar tid till utgången av år 2010. Vad gäller belopp som taxeenligt kunnat uttas därefter torde enligt av Va-nämnden företagen kontroll dessa inte heller understiga de ”låsta” belopp som får antas fortfarande påförs v Ss.

Va-nämnden anmärker att makarna v S i slutskrifter också velat ”informera” om att de inte kan lyfta av mervärdesskatten för den del av vattenförbrukningen som går till hyresverksamhet som de bedriver på fastigheten och de har före-slagit att parterna - i händelse återbetalning blir aktuellt – ska reglera skatte-frågan med en kreditnota på överdebiteringen inkl. moms som ges in till skat-teverket. Bolaget och kommunen har efterfrågat utredning och i avsaknad av sådan, som det får förstås, tills vidare bestritt utge ersättning för mervär-desskatt. Va-nämnden konstaterar att vad som förevarit i denna del inte omfat-tats av något yrkande och därför, i brist på sådant och närmare utredning i denna del, inte kan vinna vidare beaktande i målet.

Va-nämnden fastställde

1. att i vart fall den del av fastigheten Bålby 1:2 som omfattar Träntorps by med område för där bedriven verksamhet för boskapsskötsel/uppfödning ingår i Laxå Vatten AB:s verksamhetsområde för dricksvatten.
2. med ogillande av yrkandet om ändrad klassificering av Bålby 1:2 i va-taxan, att Johan och Ylva von Schéele solidariskt är berättigade till återbetalning dels från Laxå kommun med det belopp som för åren 1997 t.o.m. 2001 utgör skillnaden exklusive moms mellan faktiskt påförd avgift och den avgift som på va-rättslig grund enligt industritariffen kunnat uttas med hänsyn till att Bålby 1:2 endast varit ansluten till nyttigheten dricksvatten som till ingen del belastat dagvattennätet dels från Laxå Vatten AB med det belopp som för åren 2002 t.o.m. år 2008 utgör skillnaden exklusive moms mellan faktiskt påförd avgift och den avgift som på va-rättslig grund enligt industritariffen kunnat uttas med hänsyn till att Bålby 1:2 endast varit ansluten till nyttigheten dricksvatten som till ingen del belastat dagvattennätet samt, för åren 2009 och 2010 med det belopp som utgör skillnaden exklusive moms mellan faktiskt påförd avgift och den avgift som på va-rättslig grund enligt va-taxan kunnat uttas för kategorin

”annan fastighet” med hänsyn till att Bålby 1:2 endast varit ansluten till nyttigheten dricksvatten som till ingen del belastat dagvattennätet.

Makarna befanns vidare vara berättigade till ränta enligt 5 § räntelagen på varje ingående delbelopp från dagen för erlagd betalning till och med dagen för återbetalning.

Beslut 2011-10-10, BVa 52

Mål nr Va 206/09